

Dibuix de la masia Corriol, realitzat per Jordi Solà

té desperdici: *La tercera etapa era la més llarga i consistia a travessar Collsacabra i passar de Cantonigròs als Hostalets d'En Bas pel Grau d'Olot. El camí era bo fins al Grau, on hi havia una casa. Després es baixava per un pendent perillós, fortíssim, sobre l'aiguavessant del Fluvià. Als Hostalets es menjava una queixalada per berenar, que solia consistir en quatre cargols (o sia cargols ad libitum) a la vinagreta o una porció d'ànec, de pollastre o de colomí guisat amb una cabeça d'all o unes cebetes.*

I, vist això, no ens queda clar com era el sopar; ens interessava la descripció del país però el darrer paràgraf el transcrivim pels dubtes que poguéss suscitar: *S'arribava a Olot negra nit, just a l'hora de sopar, que es produïa a la Fonda de l'Estrella, que era l'establiment d'aquesta classe millor de Catalunya en aquell temps. Doncs ja n'hem tret l'entrellat!*

Però Pla dóna una visió prou clara de com era el país en aquells anys d'en Puget adolescent quan diu –i parlem de primeries del segle xx– que *El viatge de retorn, a conseqüència dels diners que la gent portava a les alforges cobrats en les transaccions de la fira, agafava un aire ple de perill i d'interès. Encara corria pel país una o altra banda de facinerosos que assaltaven els camins. El camí es feia, doncs, amb l'ull obert i un dimoni a cada orella. Un any un parent meu fou atacat pels lladres i es resistí. Li encararen el trabuc i el deixaren fred. Ja mort, caigué de la sella*

a terra. L'animal que muntava sortí disparat i arribà sol a casa portant a les alforges les unces d'or que el difunt havia fet a la fira.

Però tot arriba al seu final, avui el Collsacabra és creuat apressadament amb cotxe, i els matxos d'en Reiet de Vic, que com segles abans les mules d'en Veciana de Valls, havien estat els millors del país, foren arraconats. Per anar de Vic a Olot en Puget feia una altra ruta, més còmoda i ràpida: *anàvem en tren fins a Sant Joan de les Abadesses, dinàvem a Ca la Bonica, que era l'hostal del poble, i després arribàvem cap al tard a Olot en diligència.*

Però és aleshores quan ens revela com es menjava a la millor fonda de Catalunya, a la de l'Estrella d'Olot, de la qual també ens diu el preu de la pensió: un duro al dia! *El dia s'iniciava menjant les costelles més fines que mai hagi menjat a la vida. Una escarola tendra i fresca acompanyava la carn exquisida. El dinar es componia de cinc plats, si l'un acurat, l'altre encara més. Les mongetes, fregides amb llonzes de porc, eren una delícia; les carns d'olla contenien moltes realitats concretes. El sopar era proporcionat al to general del dia.*

Acabaven les festes, anant cada dia al "Ball Pla", al teatre, als "toros" i *beviem cafè i vermut a qualsevol hora i amb tot, en el moment de passar comptes resultava que havíem despès trenta pessetes amb els viatges inclosos.*

En Josep Pla dóna per a molt; d'en Josep Pla i el Collsacabra en tornarem a parlar.

Joan Pallarès-Personat

Notes:

- (1) En aquells anys en què Josep Pla publicava Catalunya, Rupit i Pruit eren dos ajuntaments independents.
- (2) Aquí Pla deixa endevinar que el coneixement que té del país és a través d'en Puget, el protagonista de l'altre llibre que comentarem.
- (3) Evidentment que en l'època grisa del Far, Josep Pla, autor d'El Quadern Gris, ignora el Santuari.
- (4) Es refereix a la que la historiografia catalana sol anomenar Guerra dels Matiners o Segona Carlinada.
- (5) Aquí el mot pinso indica menjar per a animals, natural: palla, farines vegetals, garrofes, aigua... no el compost artificial que ara es dóna al bestiar.
- (6) Un entrant és el que se serveix després del plat d'olla, o sigui que ara seria el plat fort.